

שם משמאל שמות פרשת יתרו שנה תרעד 1.

וישתחו וישק לו. ברש"י איני יודע מי השתחוה למי, כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה. ובמכילתא הלשון איני יודע מי השתחוה למי ומי נשק למי וכו' הוי אומר לא השתחוה ולא נשק אלא משה לחמיו. נראה לפרש ענין ההשתחואה והנשיקין של משה ליתרו, עפי"מ"ש כ"ק אבי אדמו"ר זצללה"ה במה ששלח יתרו למשה אני חותנך יתרו בא אליך צא בגיני, שאיננה ח"ו בקשת הכבוד, אלא שביקש ממשה שיצא ממדריגתו הפנימית והנעלמת וישפיל את עצמו אליו בכדי שיהי' ביכולת יתרו להידבק בו, ויתעלה אתו בעלותו חזרה למדריגתו. וזה הוא הענין שהשתחוה משה ליתרו היינו שהשפיל את עצמו אליו. וענין הנשיקין הוא התדבקות רוחא ברוחא, שאחר שהשפיל א"ע אליו הדביק רוח שלו ברוחו, ובזה העלה את יתרו למדרגות גבוהות. והוא כעין הנשיקין שנאמרו בנעמי לרות וערפה, שפירש כ"ק אבי אדמו"ר זצללה"ה שכוונת נעמי לדבק רוחה ברוחו כדי להעלותן עמה, אך אצל ערפה לא הועילו, שרוחה הי' נמשך אחר רוח נעמי שהכניסה בה, וזה ותשק ערפה לחמותה, היינו שהחזירה רוחה אלי' והיא שבה אל עמה ואל אלהיה, ורות דבקה בה שנמשכה אחר נעמי. וכן הי' הענין במשה ויתרו שרוח יתרו נמשך תיכף אליו, וע"כ כתיב וישאלו איש לרעהו, אף שרעהו למעוטי גוי, וזה הי' עוד טרם שנתגייר תיכף בראותו אותו, מ"מ מאחר שרוחו נדבק בו ונמשך אליו שוב נקרא רעהו, וכענין שכתוב בנעמי ורות (רות א') ותלכנה שתיהם, וברש"י כיון שנתנה דעתה להתגייר השוה אותה הכתוב לנעמי:

ודוגמא דידי' יש לומר נמי במתן תורה דהדברות נקראו נשיקין, כמ"ש ישקני מנשיקות פיהו, והיינו עפ"י מה שאמרו ז"ל ביבמות (ק"ה ב) וכי משה הי' הגון ללמוד תורה מפי הגבורה, וק"ו לישראל ע"כ היו הדברות בבחי' נשיקין שהדיבור עצמו נדבק ברוחו, ובזה נתעלו שיהיו ראויין לשעתן ללמוד תורה מפי הגבורה:

ויש לומר ששבת עצמה נמי יש לה סגולה זו, שלרגלי רוממותה אין האדם הגון לקבל את השבת, אלא שהנשמות היתירות יורדין ומתדבקין בנשמת ישראל בבחי' נשיקין כדי להעלותן להיות ראויין לקבל את השבת, וזהו שאומרים בזמירות ויסב בת זוגי' דהוות פרישא:

(פס פרה (ט"ז ע"ג) 2)

ד זכור את יום השבת לקדשו ומבואר בגמ' ברכות כ דמהך קרא ילפיע.
שקידוש היום דבר תורה כלומר שהבינו את משמעות תיבת זכור לא מלשון לזכור צו געדענקען אלא מלשון להזכיר צו דערמאנען וכן דרשו חכמינו במשנה ברכות

יב על הפסוק למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך מלשון להזכיר וכאילו כתיב למען תזכיר וכ"ה בגמ' מגילה יח עה"פ זכור את אשר עשה לך עמלק ממאי דהאי זכירה קריאה היא דלמא עיון בעלמא לא ס"ד דתניא זכור יכול בלב כשהוא אומר לא תשכח הרי שכחת הלב אמור הא מה אני מקיים זכור בפה כלומר שמכח קרא דלא תשכח ידעין לפרש תיבת זכור מלשון להזכיר ולא מלשון לזכור ועיי"ש עוד בגמ' מגילה יז שכל המקור לחובת מקרא מגילה הוא מקרא דכתיב והימים האלה נזכרים ונעשים שהבינו תיבת נזכרים מלשון להזכיר ואולי לזה נתכוון הרמב"ם במש"כ ריש פ"ז מהל' חמץ ומצה מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל ט"ו בניסן שנאמר זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים כמו שנאמר זכור את יום השבת וכבר עמדו האחרונים על כונת הרמב"ם מה ר"ל במש"כ כמו שנאמר זכור וכו' עיי"ש באור שמח ועי' מזה בקובץ מסורה חוברת ה' ואולי יש לומר דזוהי כונתו שכמו שקבלו חכמינו ז"ל בהבנת הך קרא דזכור את יום השבת לקדשו שהוא מלשון להזכיר כמו"כ קיבלו אף כאן בקשר לקרא דזכור את היום הזה שהוא ג"כ מלשון להזכיר ולא סגי בעיון בעלמא אלא בעיון דוקא שיספר בפה בנסים ונפלאות וכו'

חמין במוצאי שבת 3.

והנה בענין זה של הלוחות הראשונות שניתנו בגלוי בפרהסיא בקולות וברקים, בבחינת 'לא מראש בסתר דברתי', איתא במדרש (מנחות פסא לא, והוא נרש"י נפרשטן לה, ג) 'לוחות ראשונות על שנתנו בפומבי לפיכך שלטה בהם עין הרע ונשתברו, וכאן אמר לו הקב"ה אין לך יפה מן הצניעות, שנאמר (מכא ו, ח) ומה ה' דורש ממך כי אם עשה משפט ואהבת חסד והצנע לכת'.

והקשה הרה"ק השפת אמת בספרו הק' (פר' פסא מל"ט ד"ה נרש"י) וזה לשונו 'ברש"י אין לך יפה מן הצניעות, וקשה למה לא נתן גם הראשונות בצניעה, אבל בוודאי שניהם צריכין, וכו', כי לולי התלהבות הקודם בפירסום, לא היה אחר כך יכולת לילך בדרך צניעות, רק על ידי שכבר הקדימו בקולי קולות נתקיים אחר כך הצניעות, וזה לימוד לדורות, כי בתחילה צריך להיות בהתלהבות עצום, ואם כי לא יהיה נשאר זאת ההתלהבות

דבר של קיימא, עם כל זה הוא הכנה גם לימי הירידה אחר כך. עכלה"ק.

הלימוד העולה מדברי השפת אמת זיע"א הוא, שבדרכי העבודה צריך תמיד לילך ב' בחינות, בתחילה צריך לעבוד בבחינת הפרהסיא בקולות וברקים, בחינת לא מראש בסתר דברתי, בהתלהבות הכי גדולה ועצומה ובפרסום ובקול הכי גדול, ואחר כך בשביל קיום הדבר צריך לילך בדרך הצניעות בדייקא, ולידע שבאמת אין לך יפה מן הצניעות, וכל בחינה ובחינה ראויה ומתאימה לשעתה, וצריך לצאת ידי שניהם.

כך למשל כאשר ילד מתחיל ללמוד חומש, משניות, גמרא, הדרך היא לעשות את הדבר בפרסום גדול במסיבת מרעים ומתוך התלהבות עצומה, אמנם אחר ההתלהבות הגדולה הזו צריך ללמד את הילד לילך בצניעות, שלא לפרסם בקול גדול את אשר

הוא לומד, אלא הוא צריך לעמול וללמוד בהצנע לכת. וכך הוא בכל דבר ובכל ענין של התחלה כמו בר מצוה, ונישואין, שגם הם תחילת ענין, שבתחילה צריך הדבר להיעשות בפרהסיא ובגדולה ובהתלהבות עצומה, ואחר כך בשביל לקיים את הדבר שלא יאבד, צריך לאחזו בדרכי הצניעות.

וב' בחינות הללו, בחינת הלוחות הראשונות שהם הפרהסיא והפרסום, ובחינת הלוחות האחרונות שהם הצנע והסתר, מרמזים גם על ב' בחינות העבודה, הבחינה האחת היא העבודה של הלוחות הראשונות שניתנו מתוך שמחה וטוב לבב, מתוך נקיות וטהרת המחשבה, אחר ההכנה של מ"ט יום, זוהי עבודה שהיא בבחינת יום, להגיד בבוקר חסדך, בעת שהיום מאיר ובא, כשמצויין במוחין דגדלות, ועובדים את השי"ת בבחירות ובשמחה הכי גדולה.

אולם הבחינה השניה היא בחינת הלוחות האחרונות שניתנו לבני ישראל אחר שכבר נפלו ממדרגתם, והיו בגדר של בעלי תשובה שרוחם נמוכה, זוהי העבודה שהיא בבחינת לילה, בחינת ואמונתך בלילות, בעת שהלילה מחשיך ובא, בעת שהאדם שרוי במוחין דקטנות, שאז עבודתו היא בבחינת הלוחות האחרונות בצנע ובסתר.